

הרב דוד יודא פישער
מו"ץ בבית הוראה דק"ק פאפא

אשה שאי אפשר לה לירד לסוכה לשמוע הברלה תבריל בעצמה או יבריל לה הבעל חוץ לסוכה וישתה שם היין

הגפן שעל היין, דרק בברכת הנהנין מצינו דצריכין קביעות כדי להוציא חבירו, – וכן היה מנהגם שכל אחד שנתה מיין ההבדלה והוצאם המבדיל בברכתו, עיין שם שדייק כן מלשון התוס', ועיין במרדכי שם שכתב להדיא האיך אנו פוטרין זה את זה "מיין ההבדלה".

והבית מאיר שם (בסימן רצ"ו) כתב דאפשר מטעם זה נוהגין שאין בני הבית שותין מיין הבדלה כיון שאין קובעין להבדלה א"א לצאת ברכת היין, עש"ה.

וכן כתב באלף למטה (סימן תרכ"ה) דכוונת התוס' הוא רק על בורא פרי הגפן דרק בברכת הנהנין צריכין קביעות כדי להוציא אחרים.

ועיין בלשון הלבוש דמשמע מדבריו דגם על ברכת הבדלה צריכין קביעות, וכן הוא בערוך השולחן – ועיין בביאור הגר"א, ובשעה"צ סימן רע"א אות נ"א שמסתפק בביאור שיטתו. ועכ"פ מבואר דנחלקו בזה גדולי עולם ולדעת הפרמ"ג והבית מאיר והמטה אפרים מבואר דלברכת הבדלה גופי לא בעינן קביעות.

וא"כ לדידן דנוהגין דאין בני הבית שותין כלל מיין ההבדלה ממילא אינם יוצאין מהמבדיל רק ברכת הבדלה ולא ברכת היין [עיין בשו"ת חכם צבי סימן קס"ח ובשו"ע סימן רע"ב קונט"א סק"ב, – ועוד עי' בשו"ת אמרי ישר ח"ב סימן קע"ג] א"כ לדעת גדולי האחרונים הנ"ל אין שום צורך לקביעות בהבדלה.

והשו"ע הרב (סימן רי"ג ס"א) כתב להדיא להלכה שלא כדברי התוס' כלל וזה לשונו שם "אבל ביין קידוש והבדלה פוטר אחד את

בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סימן מ"ב) מביא הוראת כ"ק מרן אדמו"ר בעל ויחי יוסף מפאפא זצ"ל שיבדיל הבעל בביתו וישתה שם היין חוץ לסוכה, כיון דשתיית יין בלא קביעות אין צריך סוכה מעיקר הדין וכמבואר במגן אברהם (סימן תרל"ט סק"ה), לכן מוטב שיבדיל הבעל וישתה חוץ לסוכה, ולא תעשה האשה בעצמה הבדלה, לחוש לדברי הרמ"א (סוף סימן רצ"ו) שלא תבדיל האשה לעצמה.

והעיר על זה הרב השואל שם שבט הלוי (הרב מיכאל דוב מענצער) מהמבואר בסימן רצ"ו ס"ו דהבדלה צריכין לאומרו מיושב, והיינו כדי שיהיה בו קביעות, דכיון דמוציא בזה בני ביתו אין אחד פוטר חבירו רק בקבעו עצמם לכך, וכמבואר בסימן רי"ג, ונמצא דהבדלה עושין רק בקביעות, והרי שתיית יין בקביעות צריכה סוכה מעיקר הדין כמבואר במג"א שם. – וא"כ האיך ישתה הבעל יין בקביעות חוץ לסוכה. והגאון האדיר בעל שבט הלוי שליט"א באמת חולק שם על הוראה זו ופסק דתבדיל האשה בעצמה בביתה, וכתב שם לתרץ דעת מרן זצ"ל בדוחק דכוונתו היה שישתה הבעל פחות מרביעית דוקא, עש"ה.

ונראה להצדיק הצדיק מעיקרא, דמקור דברי המחבר שם בסימן רצ"ו דהבדלה צריכה לאומרו מיושב, הוא מדברי התוספות (ברכות דף מג). שכתבו צ"ע קצת מהבדלה שאנו מבדילין ועומדין האיך אנו פוטרין זה את זה מיין ומהבדלה, ושמה י"ל מתוך שקובעין עצמן כדי לצאת ידי הבדלה קבעו נמי אכולה מילתא ע"כ. וכתב הפרי מגדים (משבצות זהב סק"ה), דעיקר כוונתם הוא על ברכת בורא פרי

והבדלה דינו כברכת המצוות – עש"ה והוא כדברי הרב הנ"ל.

ועכ"פ יוצא לנו דלדעת רוב רבותינו גדולי האחרונים אין שום צורך בקביעות בהבדלה לדידן שאין בני הבית שותין מהיין, וא"כ מוצדק ומבואר היטב הוראתו של אותו זקן כ"ק מרן מפאפא זצ"ל שיבדיל הבעל בביתו להוציא אשתו וישתה יין ההבדלה.

חבירו אפילו בעמידה ואפילו אין עומדין במקום אחד, שאחד מקדש או מבדיל בביתו ומתכוון להוציא שכינו ושכינו שומע על הכוס שבידו ושותה הואיל והוא חובה ואינה כברכת הנהנין" עכ"ל. ועיין בחזון איש (או"ח סי' י"ט אות ח') דנקט ג"כ בכוונת התוס' דדבריהם אמורים רק לענין ברכת בופה"ג, ומ"מ השאיר דברים בצ"ע דהא ברכת היין שעל קידוש

להעלות תפלות עם שבשדות

מעשה בחסיד גדול אחד, שנסע אל הבעש"ט זלה"ה להיות אצלו ביום הכיפורים, ובערב יוה"כ מחמת שלא נזדמן להם לקנות ביום האתמול שחת ותבן ומספוא ושבולת בשביל הסוסים, ולא אכלו הסוסים כל יום האתמול וכל הלילה, על כן הוצרכו בבוקר לעמוד מחוץ לעיר ביער אחד לרעות הסוסים, ונחו עצמם מעט לישון, וכשעמדו ראו שהיה צאת הכוכבים, והיה עדיין רחוק פרסה מן העיר, והוצרך החסיד להיות ביוה"כ ביער ובשדה, כי לא היה יכול אפילו לילך שם ברגליו, והיה החסיד בצער גדול מאוד, והתפלל בהכנעה רבה, אחר כך במוצאי יוה"כ נסע החסיד לעיר, וקבלו הבעש"ט בסבר פנים יפות מאוד ובשמחה רבה, והיה מדבר תנחומין על לבו ואמר לו שתפילתו הועילה להעלות כל התפילות של עם שבשדות.

(כתר שם טוב, שבחי בעש"ט)